

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXHONDARYO VILOYATI DAVRIY MATBUOTI

Yo'ldosheva Zubayda Hamidovna, Termiz davlat pedagogika instituti
o'qituvchisi

PERIODICAL PRESS OF SURKHONDARYA REGION IN THE YEARS OF INDEPENDENCE

Yuldasheva Zubayda Hamidovna, Teacher of Termez State
Pedagogical Institute

ПЕРИОДИЧЕСКАЯ ПЕЧАТЬ СУРХАНДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ

Юлдашева Зубайда Хамидовна, преподаватель Термезского
государственного педагогического института

Annotatsiya: O'zbekiston mustaqillikka erishgach, ommaviy axborot vositalari, xususan, matbuot mamlakat hayotidagi o'zgarishlar va amalga oshirilayotgan islohotlar haqida aholiga ma'lumot yetkazishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etdi. Surxondaryo viloyatida ham har bir tuman o'z gazetasiga ega bo'ldi. Bu nashrlarda ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy o'zgarishlar muntazam berib borildi.

Kalit so'zlar: matbuot, gazeta, "Boysun ovozi", "Sherobod", "Chag'oniyon", "Chegara zarbdori", "Sariosiyo haqiqati".

Abstract: After Uzbekistan gained independence, the media, in particular the press, played a crucial role in informing the population about the changes in the life of the country and the reforms being implemented. In Surkhondaryo region, each district also had its own newspaper. These publications regularly reported on socio-political and spiritual changes.

Keywords: press, newspaper, "Voice of Boysun", "Sherobod", "Chagoniyon", "Chegara zarbdori", "Sariosiyo haqiqati".

Аннотация: После обретения Узбекистаном независимости средства массовой информации, в частности пресса, сыграли важнейшую роль в информировании населения об изменениях в жизни страны и проводимых реформах. В Сурхандарьинской области каждый район также имел свою газету. Эти издания регулярно сообщали о социально-политических и духовных изменениях.

Ключевые слова: пресса, газета, «Голос Бойсуна», «Шеробод», «Чагониён», «Чегара зарбдори», «Сариосиё хақиқати».

KIRISH. Mustaqilligimizning dastlabki yillarida milliy matbuotning o'rnini ancha muhim bo'ldi, chunki aholiga mavjud tuzum va bo'layotgan islohotlar haqida ma'lumot beradigan asosiy vosita bu ommaviy axborot vositalari edi, shu sababdan, dastlab, kommunistik mafkuraviy nomlar bilan atalgan gazetalar va jurnallar nomi mahalliy-lashtirilib, yangi nom va tahrirda chop etila boshlandi. Deyarli har bir tumanning o'zining gazetalari chop etiladi va ularning dastlabki sahifalarida mahalliy hokimliklarning kengashlarida tasdiqlanayotgan qarorlar berib borilar edi.

MUHOKAMA. Surxondaryo tumanlari bo'yicha gazetalardan Boysun tumanining "Boysun ovozi", Sherobod tumanining "Sherobod", Denov tumanining "Chag'oniyon", Jarqo'rg'on tumanining "Chegara zarbdori" (birinchi muharriri Orifjonov (1932-1935-yy) va Sariosiyo tumanining "Sariosiyo haqiqati" 1932-yildan, Sho'rchi tumanining "Yangi hayot" 1936-yildan, Angor tumanining "Ilg'or" 1954-yildan, Muzrabot tumanining "Mehnat zafari" 1969-yildan, Qiziriq tumanining "Qiziriq tongi" 1975-yildan, Qumqo'rg'on tumanining "Mehnat sharafi" ("Qumqo'rg'on sadosi") 1978-yildan, Oltinsoy tumanining "Oltinsoy tongi" 1986-yildan,

<https://orcid.org/0009-0008-8258-376X>

e-mail:
zyuldasheva74@gmail.com

Uzun tumanining “Bobotog‘ tongi” 1991-yildan nashr qilib kelinmoqda[1].

Vohaning muhim gazetalaridan biri bu “Qumqo‘rg‘on sadosi” gazetasi hisoblanadi. Gazetaning ilk nashrlarining chiqib boshlashi esa 1978-yildan boshlangandir. Gazeta bugungi kunda Xalq deputatlari Qumqo‘rg‘on tumani kengashi va tuman hokimligining nashri hisoblanadi. Gazeta O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi viloyat hududiy boshqarmasi tomonidan 2012-yil 12-fevralda №11-042 raqam bilan ro‘yxatga olingan[2]. Bugungi kunda gazetada bosh muharrir sifatida Rayhon Mengniyozova ishlamoqda.

Deyarli har bir tumanning o‘z nashri bo‘lganidek, Angor tumanining o‘zining siyosiy va iqtisodiy hamda jamiyat hayotini yorituvchi gazetasi mavjuddir. Bu xalq deputatlari Angor tuman Kengashi va tuman hokimligining gazetasi “Angor yog‘dusi” nomli ijtimoiy-siyosiy gazetasidir. “Angor yog‘dusi” ijtimoiy-siyosiy gazetasi 1980-yil 26-noyabrdan chiqa boshlagan va hozirgi kunda ham haftada bir marta chiqib turadi, gazeta uzoq yillar mobaynida tumanning asosiy xabarlarlarini yorituvchi matbuot sifatida faoliyat yuritgan. Gazeta viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 6-dekabrda №11-054 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan[2].

Boysun tumanining davriy matbuot nashri 1932-yil 1-mayidan beri nashr etiladigan “Boysun” gazetasidir. Gazetada Boysun tuman Kengashi va tuman hokimligi sessiyalarida ko‘rib chiqilgan masalalar va jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy masalalar berib boriladi. Bundan tashqari gazetada Hokimlar va Prezidentning xalqqa yo‘llagan murojaatnomalari ham ijtimoiy tarmqolar rivojlanishidan oldin berib borilgan va hozir ham berib borilmoqda. Hozirgi kunda gazetaning bosh muharriri Xolmurod Qorayevdir. Gazeta viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 2-fevralda №11-043 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan[4].

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach gazeta va jurnallar soni yanada ko‘paydi, ana shunday mustaqillik yillarida chiqa boshlagan gazetalaridan biri bu: “Davr mezoni” gaetasidir. “Davr mezoni” gazetasi vohaning yosh va raqobatbardosh gazetalaridan biridir, sababi gazeta tashkil etilganiga ko‘p bo‘lmaganiga qaramasdan unda nashr etilayotgan maqolalar ancha o‘tkirdir. “Davr mezoni” huquqiy-ijtimoiy, ma‘naviy-ma‘rifiy, madaniy-badiiy gazetasi 2010-yil 30-iyuldan chiqa boshlagan.

Bugungi kungacha 300 dan ko‘proq soni chiqqandir. Gazetaning bosh muharriri To‘ra Rahmonqulovdir. Gazeta viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2010-yil 12-aprelda №11-012 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan[5].

Denov tumanining ijtimoiy-siyosiy gazetasi bu “Denov ovozi”dir. Gazeta 2012-yil may oyidan chiqa boshlagan. Uning birinchi sahifasi doimiy ravishda siyosiy va mahalliy yangiliklar berib boriladi. Gazetaning birinchi sahifalarida doimiy ravishda mahalliy hokimlikdagi siyosiy masalalari yoritib boriladi. Gazetaning bosh muharriri Sharifa Aliyevadir.

Denov tumanida faoliyat olib borayotgan yana bir muhim gazetalaridan biri bu “Chag‘oniyon” gazetasidir. Ushbu gazetda tumanning dastlabki gazetalaridan biridir, gazeta 1932-yildan chiqa boshlagan va hozirgi kunda ham chiqmoqda. Gazetaning bugungi kungacha 11 500 dan ziyod sonlari chiqqan. Gazetaning har galgi sonlari tumandagi ijtimoiy-siyosiy yangiliklar bilan boshlanadi. Uning internetdagi rasmiy sayti chaganiyon@inbox.uz dir. Gazeta Surxondaryo viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 10-fevralda №11-045 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan[6]. Bugungi kunda bosh muharrir vazifasida Mamajonov Sirojiddin faoliyat yuritmoqda.

Surxondaryo viloyatining yana bir ommaviy axborot vositasidan biri bu Termiz shahridan chiqadigan “Janub quyoshi” gazetasidir. Gazeta vohaning ijtimoiy-siyosiy gazetasi bo‘lib, 1962-yil 15-iyundan chiqa boshlagan. Gazetada, asosan, Termiz shahri xalq deputatlari Termiz tumani deputatlari sessiyalarini yoritish bilan boshlanadi. Hozirgi kunda gazetaning bosh muharriri sifatida Normurodov Do‘stmurod faoliyat olib bormoqda. Gazeta Surxondaryo viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 24-aprelda №11-050 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan. Gazetaning bugungi kungacha 5300dan ko‘proq soni chiqqan[7].

Jarqo‘rg‘on tumanidagi “Jarqo‘rg‘on” nomli ijtimoiy-siyosiy gazeta Xalq deputatlari Kengashi va tuman hokimligining rasmiy nashridir. Gazeta 1932-yil mart oyida “Jarqo‘rg‘on haqiqati” nomi bilan chiqa boshlagan. Gazetada Jarqo‘rg‘on tuman Kengashi va tuman hokimligi sessiyalarida ko‘rib chiqilgan masalalar va tumanda sodir bo‘layotgan jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy masalalar, huquqiy masalalar va maslahatlar, ma‘muriy sohada qilinayotgan o‘zgarishlarni yoritadi. Hozirgi kunda

Alisher Payanov uning bosh muharriri vazifasida ishlamoqda. Gazeta Surxondaryo viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 6-yanvarda №11-041 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan[8].

Xalq deputatlari Sariosiyo tuman Kengashi va tuman hokimligining rasmiy gazetasi "Sariosiyo" gazetasidir. Gazeta 1932-yildan "Sariosiyo haqiqati" nomi bilan chiqa boshlagan. Gazeta Surxondaryo viloyat Matbuot va axborot hududiy boshqarmasidan 2012-yil 31-iyulda №11-053 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan. Bugungi kungacha gazetaning jami 8000 dan ko'proq soni chiqqan bo'lib, hozirgi kunda bosh muharrir lavozimida Azizov Abbas Rajabaliyevich ishlamoqda[9].

Sherobod tuman Kengashi va hokimligining rasmiy nashri "Sherobod hayoti" gazetasidir. Unda asosan, tuman Kengashi sessiyalari, vohadagi ijtimoiy-siyosiy yangiliklar, jamiyat hayotidagi o'zgarishlar, huquqiy masalalar ham yoritiladi. Hozirgi kunda gazetaning bosh muharriri sifatida Muhammadiyev Parda faoliyat olib bormoqda. Gazeta Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi Surxondaryo viloyati hududiy boshqarmasidan 2020-yil 11-fevralda №11-075 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan[10].

Xalq deputatlari Oltinsoy tuman Kengashi va tuman hokimligining rasmiy nashri "Xalq va hayot" gazetasidir. Gazeta 1986-yil 1-maydan chiqa boshlagan. Hozirgi kungacha 2600 dan ko'proq sonlari chiqqan. Gazetada, asosan, Oltinsoy xalq deputatlari Oltinsoy tumani deputatlari kengashi sessiyalarini yoritish bilan boshlanadi. Hozirgi kunda gazetaning bosh muharriri sifatida Temirov Normurod faoliyat olib bormoqda. Gazeta Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi Surxondaryo viloyati hududiy boshqarmasidan 2017-yil 7-avgistda №11-072 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan[11].

Mustaqillik yillarida chiqa boshlagan davriy nashrlardan biri bu "Tashrif" ijtimoiy-siyosiy gazetasidir. Uning birinchi soni 2015-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan. Gazetada Surxon vohasida bo'layotgan ijtimoiy-siyosiy yangiliklar, undagi maqolalarda viloyatda bo'layotgan huquqiy, siyosiy, ma'naviy o'zgarishlar bilan yoritib boriladi. Rasmiy elektron pochta manzili *tashrif-gzt@mail.ru*. Bosh muharriri Husniddin Temirovdir. Gazeta O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Surxondaryo viloyat hududiy boshqarmasidan 2016-yil 12-aprelda №10-065 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan[12].

Surxondaryo viloyatida tashkil etilgan yana bir bosma nashr "Surxondaryo sadosi" ijtimoiy-siyosiy gazetasidir. Gazeta 2018-yil 9-noyabrda viloyat Matbuot va axborot boshqarmasida №11-006 raqam bilan ro'yxatdan o'tgan[13]. Birinchi soni esa 2019-yil 18-yanvardan chiqa boshlagan. Gazetaning bugungi kundagi muharriri Oltiboyev O'ral O'tanovichdir.

XULOSA. XXI asrda shiddat bilan o'zgarib borayotgan ommaviy axborot vositalarining faoliyat ko'lami, inson va jamiyat hayotiga ta'siri misli ko'ril-magan darajada kuchayib bormoqda. Ayniqsa, O'zbekiston Respublikasi mustaqil davlat bo'lib, jahonga yuz tutayotgan bir davrda matbuot hozirgi davrning dolzarb masalalarini yoritishda salmoqli hissa qo'shib keldi. O'tmishda hech qanday nashrga ega bo'lmagan vohamizda bugungi kunda 7 ta teleradiokanal, 32 ta bosma nashr faoliyat yuritib kelmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abduazimova N.A. Mustaqil O'zbekiston jurnalistikasi tarixi. T.: Davlat va jamiyat qurilishi akademiyasi, 2007.
2. T.M.Qozoqboyev, M.Xudoyqulov. Jurnalistika-ga kirish. - T.: Iqtisod-Moliya, 2018. 53-bet.
3. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 56-ish, 27-varaqlar.
4. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2108-ish, 83-85-varaqlar.
5. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2164-ish, 60-62 varaqlar.
6. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2108-ish, 23-varaq.
7. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 1969-ish, 35-varaq.
8. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2108-ish, 59-varaq.
9. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2108-ish, 183-varaq.
10. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2106-ish, 12-varaq.
11. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2132-ish, 24-varaq.
12. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 3312-ish, 46-47 varaqlar.
13. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2863-ish, 87-varaq.
14. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 2796-ish, 55-56 varaqlar.
15. Surxondaryo viloyat davlat arxivi, 1091-fond, 1-ro'yxat, 3018-ish, 29-varaq.